

Ruotsinsuomalaisen valtuuskunnan julkilausuma 2021

Ruotsinsuomalaiset ovat suurin kansallinen vähemmistö Ruotsissa ja pohjoismaissa. Ruotsinsuomalaisen valtuuskunta on 21 vuoden ajan toiminut vähemmistön oikeuksien ja näkyvyyden puolesta ja levittänyt tietoa ruotsinsuomalaisista.

Ruotsinsuomalaisen valtuuskunnan vuosikokous haluaa erityisesti nostaa esiin seuraavia keskeisiä kohtia:

1. Neuvonpidot on toteutettava voimassa olevien lakien ja kansainvälisten sopimusten mukaisesti ja ruotsinsuomalaisen vähemmistön täytyy saada todellinen vaikutusvalta kysymyksiin, jotka koskevat heitä.

Viime vuosina valtuuskunnan tietoon on tullut useita tapauksia, joissa neuvonpito kansallisten vähemmistöjen kanssa on laiminlyöty tai missä vähemmistöllä ei ole ollut todellista vaikutusmahdollisuutta päätöksentekoon.

On ilahduttavaa, että Malmön hallinto-oikeus totesi kunnan menettelyn suomen kielen opetuksen kohdalla lainvastaiseksi. Valtuuskunta suhtautuu tulevaisuuteen varovan myönteisesti ja toivoo edelleen, että Malmön tapaus herättää kuntia seuraamaan lakia ja kansainvälisiä sopimuksia ja ottamaan vähemmistöt tiiviisti mukaan päätöksentekoon.

2. Valtuuskunta kyseenalaistaa Kielen ja kansanperinteen tutkimuslaitoksen Isofin kattavan toimintasuunnitelman tiivistämisen kuuteen kohtaan ja varsinkin kouluasioiden jättämisen toimintasuunnitelman ulkopuolelle.

Valtuuskunta otti ilolla vastaan Isofin toimintasuunnitelmaan julkilausumassaan vuosi sitten. Ilo vaihtui huoleen, kun uutinen toimintasuunnitelman puristamisesta kuuteen kohtaan tuli ja varsinkin, koska koulukysymykset oli nostettu toimintasuunnitelmasta pois kokonaan.

Valtuuskunnan mielestä vähemmistöä koskevia kysymyksiä on käsiteltävä kokonaisvaltaisesti ja kielen elvyttämisellä koululla on keskeinen asema. Kouluasioiden marginalisointi vaikeuttaa pitkään jatkuneen kielteisen kehityksen kääntämistä ruotsinsuomalaisen revitalisaation ja kouluasioiden osalta. Samalla vaikeutuu myös lain vaatima vähemmistön kielen ja kulttuurin edistäminen ja säilyttäminen.

3. Tehokkaan valvontaviranomaisen puuttuminen

Valtuuskunta kyseenalaistaa Tukholman lääninhallituksen sopivuuden suomen kielen hallintoalueen valvontaviranomaiseksi. Esitys Isofista valvontaviranomaiseksi oli valtuuskunnasta rakentava.

Valtuuskunta peräänkuuluttaa asiaan paneututta ja vähemmistöasioihin keskittyntä valvontaviranomaista, jolla on todellinen kiinnostus ja mahdollisuus seurata vähemmistölain toteutumista kunnissa. Valtuuskunta toteaa myös, ettei vähemmistölakia tällä hetkellä toteuteta läheskään kaikissa kunnissa varsinkaan koskien kouluasioita ja hoiva-alaa.

Ruotsinsuomalaisten valtuuskuntaa ilahdutti uutinen 90 miljoonasta kruunusta budjettiehdotuksessa vähemmistöjen tukemiseen. Olemme vuosien saatossa nähneet useita selvityksiä, jotka eivät resurssien puutteen vuoksi ole johtaneet mihinkään. Toivomme, että tällä kertaa ehdotukset johtavat konkreettisiin toimenpiteisiin vähemmistön hyväksi.

Ruotsinsuomalaisen vähemmistön keskeisimmät tarpeet kielen ja kulttuurin kehittämisen osalta ovat opetuksen ja hoiva-alan alueella. Tämän vuoksi valtuuskunnan mielestä olisi tärkeää, että vähemmistöasioita käsiteltäisiin kokonaisvaltaisesti. Tämä koskee niin valvontaviranomaista, jonka on toimittava selkeästi koulutuksen alueella, hoiva-alalla, yhteiskunnan palvelujen tukemisessa sekä kielen ja kulttuurin suojelemiseksi ja kehittämiseksi koko Ruotsissa. Myös poliittinen koordinaatio näiden kysymysten osalta on keskeistä.

Kehitys vaikuttaa myönteiseltä, mutta 20 vuoden vähemmistöasema edellyttää valtuuskunnan mielestä kokonaisvaltaista ja paneutunutta otetta vähemmistöasioiden hoitoon ja täten myös omaa ministeriötä asioita hoitamaan.

Ruotsinsuomalaisten valtuuskunta Tukholmassa 2021-09-19

Ruotsinsuomalaisen valtuuskunnan julkilausuma juhluvuonna 2020

Ruotsinsuomalaiset ovat Ruotsin ja Pohjoismaiden suurin kansallinen vähemmistö. Ruotsinsuomalaisen valtuuskunta (Valtuuskunta) on 20 vuoden ajan nostanut esiin vähemmistön oikeuksia ja enemmistön velvollisuuksia sekä levittänyt tietoa vähemmistöstä.

Ruotsinsuomalaisille ajankohtaisia selvityksiä ovat Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60); Nationella minoritetsspråk i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91); Högre växel i minoritetspolitiken - Stärkt samordning och uppföljning (SOU 2020:27).

Valtuuskunta suhtautuu erittäin myönteisesti Kielen ja kansanperinteen laitoksen toimintasuunnitelmaan, varsinkin ehdotukseen lisärahoituksesta kunnille ja päämiehille, jotka järjestävät kaksikielistä opetusta (Ku2019/01339/CSM).

Edellisistä selvityksistä valtuuskunta haluaa painottaa erityisesti että:

1. Ruotsin tulisi mahdollistaa vähemmistökielen säilyminen ja opetus suomen kielellä.

Tällä hetkellä vastuu opetuksesta on vähemmistöllä itsellään. Opetusta annetaan mm. ruotsinsuomalaisissa vapaakouluissa. Ruotsinsuomalaiset koulut ovat alirahoitettuja ja jos selvityksen En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning (SOU 2020:28) ehdotukset toteutetaan, ruotsinsuomalainen ja kaksikielinen opetus ovat vaarassa ehtyä. Ruotsissa tarvitaan kantavia rakenteita ja toimivia käytännön ratkaisuja vähemmistökielisen opetuksen tasavertaistamiseksi. Tämä merkitsee aktiivisia tekoja koulutoimessa ja oikeudenmukaisia resursseja ruotsinsuomalaisille vapaakouluille. Vähemmistötiedon tulisi myös olla osa Ruotsin opettajankoulutusta.

2. Ruotsin tulee kunnioittaa kieltä ihmisoikeutena ja kieli on otettava syrjintäperusteeksi.

Asenne suomen kieltä kohtaan on muuttunut myönteiseen suuntaan viimeisten vuosikymmenien aikana. Kouluvirastoon tulleet ilmoitukset oppilaista, joita on kielletty puhumasta suomea kouluaihana, kielivät kuitenkin siitä, että vielä on paljon työtä jäljellä.

Suomen kieli on nähtävä oikeutena ja resurssina. Kieli on ihmisoikeus ja on tärkeää, että kieltä pidetään myös syrjintäperusteena.

3. Suomenkielisen henkilökunnan tarve on suuri
Opettajien koulutus kielen elvyttämistarpeisiin on edelleen puutteellinen.
Vähemmistökielisen henkilökunnan tarve niin vähemmistön piirissä kuin kunnissakin on suuri myös hoiva-alalla.

Kielikoulutusta tarvitaan siten myös julkisen alan ammattityöntekijöille. Koulutusta voidaan järjestää esimerkiksi jo olemassa olevan aikuiskoulutuksen kautta.

1. Suomen kielen kielikeskuksia tarvitaan

Valtuuskunta painottaa edelleen kielikeskusten perustamisen tärkeyttä Kielen ja kansanperinteen tutkimuslaitoksen toimintasuunnitelman ehdotustenkin mukaisesti. Suomen kieli Ruotsissa vaatii useita aloitteita: kielen elvytystä, statusta kohottavia toimenpiteitä sekä tukea ja rakenteita.

Kielikeskukset voisivat pitkällä tähtäimellä nostaa kielen statusta ja vaikuttaa myönteisesti kielen ja kulttuurin eloonjäämiseen ja kehittymiseen.

Enemmistön ja vähemmistön tulee saada mahdollisuus syventää osaamistaan kansallisesta vähemmistöstä ja sen kulttuurista.

Ruotsinsuomalaisten valtuuskunta pitää yllämainittujen selvitysten tahtotilaa myönteisenä. Samalla valtuuskunta näkee, kuinka paljon voimavaroja sekä taloudellisia resursseja ehdotetut toimenpiteet vaativat. Haasteet, jotka olemme ottaneet esiin herättävät huolta ja vaativat välittömiä panostuksia.

Ruotsinsuomalainen tulevaisuus on samalla myös voimavaroiltaan vahvan ja monivahahtaisen Ruotsin tulevaisuus. 20-vuotista taivaltaan juhliiva valtuuskunta ei lepää, eikä tule lepäämään laakereillaan. Ruotsi tarvitsee vähemmistöperspektiiviään. Ruotsinsuomalainen vähemmistö on ainutlaatuinen voimavara Ruotsissa.

Ruotsinsuomalaisten valtuuskunta suhtautuu toiveikkaasti vielä suuremman askeleen ottamiseen vähemmistöpolitiikassa niin ruotsinsuomalaisten kuin Ruotsinkin parhaaksi.

Ruotsinsuomalaisen valtuuskunnan juhlatäysistunto, Tukholmassa 2020-10-10

Täysistunnon valtuuttama työvaliokunta tehtävänannon mukaisesti,

Heli Lindström
Elina Majakari
Markus Marttila
Petra Palkio